

HEMSLÖJDENS VERKSAMHETS- BERÄTTELSE 2021

SVENSKA HEMSLÖJDSFÖRENINGARNAS RIKSFÖRBUND

Hemslojden

Den här verksamhetsberättelsen ska ses som en uppföljning av SHR:s verksamhetsplan för 2021. Verksamhetsplanen utgår i sin tur från ändamålsparagrafen i SHR:s stadgar och från verksamhetsinriktningen för 2020–2021, som förbundsstämman beslutade om 2019. I den här verksamhetsberättelsen läggs extra betoning på riksförbundets främjanderoll. Det sker bland annat genom att redogöra för hur många utanför den befintliga medlemsbasen som deltog i SHR:s publika aktiviteter och evenemang.

KONTAKT

HEMSLÖJDEN

Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund

Åsögatan 122, 116 24 Stockholm

Telefon: 08 54 54 94 50 E-post: info@hemslojden.org

www.hemslojden.org

INNEHÅLL

ÅRET I KORTHET

STYRELSEORDFÖRANDEN HAR ORDET

SVENSKA HEMSLÖJDSFÖRENINGARNAS RIKSFÖRBUND

Organisation 8

Förbundsstämma 8

Förbundsstyrelsen 9

Riksförbundets kansli 10

Ekonomi 10

Nätverk och samverkan 11

Medlemskap i andra organisationer 11

Nordiskt och europeiskt samarbete 11

VERKSAMHETEN 2021

Coronapandemin 12

Publika arrangemang och projekt 12

1 kvm lin 12

Digital ullvecka 13

Hemslöjdens dag 14

Handmade Issues 14

Kursverksamhet 15

Riktad verksamhet till medlemsföreningarna 15

Ordförandemötet 16

Föreningsdagen 16

Hemslöjden i Kultursamverkansmodellen 16

Kurser i digitala mötesverktyg 16

Barn- och unga: Kartläggning och webinarium 17

Riktad verksamhet till utövare 17

Gesäll- och mästarbrev 17

Stipendier 18

Distansutbildning i korgmakeri 19

INFORMATION OCH KOMMUNIKATION 2021

Opinionsbildning 20

Hemsida 20

Facebook, Instagram och LinkedIn 21

Nyhetsbrev 21

Pressbearbetning 21

Hemslöjdens samlingar på Digitalt Museum 22

FÖRTJÄNSTMÄRKE, DIPLOM OCH MEDALJER

Förtjänstmärke och diplom 23

Hemslöjdens medaljer 23

HEMSLÖJD MEDIA SVERIGE AB

Förlagsverksamhet 25

Tidningen Hemslöjd 25

ÅRET I KORTHET

Hemslöjdens medlemmar

2 riksföreningar

24 länsförbund/länsföreningar

63 lokala hemslöjdsföreningar

13 434 enskilda medlemmar

Först i Sverige x 2

- *Första gesällbrevet i dräktsömnad till Lina Odell.*
- *Sveriges första digitala ullvecka!*

Projekt & arrangemang

6 000 Så många deltog i projektet 1 KVM LIN där Hemslöjden var nationell samordnare.

2 000 personer besökte Hemslöjdens dag 2021 där **40** föreningar deltog med egna program.

Stipendier & gesällbrev

12 slöjdare delade på **136 000** kronor som delades ut genom sex stipendiefonder.

10 slöjdare tog gesällbrev.

Riktad föreningsverksamhet

127 kurser genomfördes med **1104** deltagare av **27** föreningar fördelade över **18** län.

50 föreningar intervjuades i stor kartläggning av verksamhet för barn och unga.

Tidningen Hemslöjd

11 086 personer prenumererade på tidningen Hemslöjd som kom ut med sex nummer.

STYRELSEORDFÖRANDEN HAR ORDET

Engagemanget ökar. Aktiviteter och verksamhetsformer förändras. Det kan vara en sammanfattning av vårt verksamhetsår 2021.

Pandemin och Covid-19 har fortsatt att prägla villkoren för våra liv och möjligheterna att träffas inom arbetsliv, samhällsliv och föreningar. För flera föreningar och folkrörelser har det inneburit minskat antal aktiviteter. För hemslöjden gäller inte detta. Under 2021 har nya aktiviteter och arbetsformer har utvecklats. Det gäller såväl arbetet inom vår egen organisation som aktiviteter för att nå nya grupper och de som inte är medlemmar inom hemslöjden.

Ullveckan och 1kvm lin är exempel på verksamheter som utvecklats under 2021. 1 kvm lin har rönt stort intresse och engagerat även de som inte är medlemmar i hemslöjdens föreningar. Det har odlats runt om i hela Sverige och visar på ett stort intresse för att odla och bereda lin. Ullveckan är ett exempel på att vi fortsätter att engagera fler och medverkar till att lyfta frågor kring ull. Dessa aktiviteter är bra exempel på hemslöjdens folkbildande och främjande roll när det gäller att tillsammans med andra organisationer stimulera engagemang och medverka till nya öppna verksamheter för att nå nya grupper.

Även våra egna verksamhetsformer har förändrats. Många föreningar och förbund inom hemslöjden har utvecklat nya digitala verksamheter för öppna aktiviteter. Men också organisationens egna möten har för-

ändrats. SHRs riksstämma 2021 genomfördes digitalt med stort engagemang och fler inlägg och förslag än vid våra tidigare kanske mer traditionella möten.

Trots dessa exempel på ökat engagemang och utveckling av verksamhetsformer och arbetssätt har tyvärr minskningarna av det statliga organisationsbidraget fortsatt under 2021.

Inom andra områden har det statliga stödet till verksamheter inom civilsamhälle och ideellt föreningsliv istället ökat kopplat till utmaningar under pandemin. För SHRs del har det påverkat ekonomin och tvingar riksförbundet till neddragningar av insatserna för att ge stöd till hemslöjdens ideella organisation och den struktur som i hela landet medverkar till att nå fler genom främjande av hemslöjd.

En, för hela vår värld, gemensam utmaning är klimatutmaningen och arbetet för hållbarhet genom "Agenda 2030". För hemslöjd och hemslöjdens föreningar är hållbarhet en viktig del av vår tradition och det kulturarv vi står för samt vill och kan utveckla. Vi som är engagerade inom hemslöjd och hemslöjdens föreningar vill gärna dela med oss, främja, så att fler kan medverka till att vår gemensamma framtid är hållbar.

Gårdby, mars 2022 Kent Johansson, ordförande

SVENSKA HEMSLÖJDSFÖRENINGARNAS RIKSFÖRBUND

”SHR:s grundsyn är att tillvarata, utveckla och förnya slöjden som kultur och näring och att sträva efter att vara en jämställd, jämlik, tillgänglig och tillåtande organisation. SHR:s gemensamma värderingar är att arbeta för hållbarhet, kreativitet samt att arbeta inkluderande och gränsöverskridande. Hemslöjdens ideella föreningsverksamhet är en viktig del i det civila samhället och samverkar med andra aktörer inom såväl kulturområdet som andra samhällsområden samt med kommuner, regioner och staten.”

Ur Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbunds stadgar

Organisation

Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund (SHR) är den svenska hemslöjdsrörelsens riksorganisation.

SHR är en allmännyttig ideell förening som är partipolitiskt och religiöst obunden. Det är en organisation för ideella föreningar med intressen som sammanfaller med SHR:s grundsyn, gemensamma värderingar och ändamål. Hemslöjdens ideella föreningsverksamhet är en viktig del i det civila samhället och samverkar med andra aktörer inom såväl kulturområdet som andra samhällsområden samt med kommuner, regioner och staten.

SHR omfattar två riksföreningar och 24 länsförbund/länsföreningar, som i sin tur består av 63 lokala hemslöjdsföreningar och 13 434 enskilda medlemmar. SHR:s styrelse utses av och arbetar på uppdrag av förbundsstämman, som genomförs vartannat år.

Förbundskansliet är en sammanhållande funktion

för förbundets medlemmar. De prioriterade uppgifterna är att samordna, informera, marknadsföra och utveckla hemslöjden och att stödja länsförbund och lokalföreningar. Kansliet arbetar på uppdrag av förbundsstyrelsen.

SHR är ägare till bolaget Hemslöjd Media Sverige AB, som dels ger ut tidningen Hemslöjd dels har en förlagsverksamhet. Bolaget gör en egen årsredovisning, men verksamheten beskrivs även sist i denna verksamhetsberättelse. Sätergläntan, Institutet för slöjd och hantverk, är en ekonomisk förening där SHR är en av medlemmarna.

Förbundsstämma

Lördagen den 29 maj genomfördes SHR:s förbundsstämma 2021. Förbundsstämman genomförs vartannat år och i år fick den på grund av Coronapandemin genomföras digitalt. Ett stort arbete lades ner innan

Hans Majestät Konung Carl XVI Gustaf är Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbunds högste beskyddare.

stämman för att säkerställa att den kunde genomföras med en stor delaktighet och att alla skulle känna sig bekväma med tekniken.

Drygt 50 ombud från olika delar av landet deltog i stämman och med Carola Gunnarsson som trygg och erfaren ordförande behandlades årsredovisningar för 2019 och 2020. Stämman beslutade också att ställa sig bakom tre motioner och en gemensam verksamhetsinriktning för 2022–2023.

I direkt anslutning till stämman pratade journalisten Eva-Lotta Hultén, från OBS P1, om vikten av den praktiska kunskapen. Nya stadgar från ett antal länsförbund har behandlats av SHR:s styrelse under 2021.

Förbundsstyrelsen

Styrelsens ledamöter väljs av Hemslöjdens ordinarie förbundsstämma, efter förslag från valberedningen, för tiden till dess nästa ordinarie förbundsstämma hållits.

Förbundsstyrelsen genomförde under året 10 styrelsemöten, inkl. konstituerande möte efter stämman. Alla styrelsemöten utom ett har genomförts digitalt.

Styrelsens sammansättning

Förbundsordförande, 1:e vice förbundsordförande och 2:e vice förbundsordförande väljs på två år. Övriga ledamöter väljs på fyra år, varav hälften väljs vid ordinarie förbundsstämma och hälften vid nästkommande ordinarie förbundsstämma. Suppleanter väljs på två år.

På ordinarie förbundsstämma 2021 valdes:

Förbundsordförande Kent Johansson, Färjestaden

1: a vice ordförande Elisabeth Bjar, Stockholm

2: a vice ordförande Håkan Liby, Uppsala

Ordinarie ledamöter:

Eva Byström, Sundbyberg

Eva-Karin Torhem Arnell, Hyssna

Anny Liivamäe, Nyköping

Elise Tullnär Nilsson, Jokkmokk

Helena Åberg, Stigtomta

Joanna Stridh, Rättvik

Suppleanter

Maria Eklind, Vaggeryd

Lotta Ahlvar, Stockholm

Ulrika Bos Kerttu, Luleå

Arbetsutskottet (AU) består av följande funktioner

Ordförande, 1:e vice ordförande, 2:de vice ordförande. Verksamhetschefen är sekreterare och adjungerad till samtliga sammanträden.

Arbetsutskottet genomförde under året 15 sammanträden.

Revisorer

Rose Ericsson, Gävle, förtroendevald revisor

Håkan Andersson, auktoriserad revisor

Valberedning

Anna-Karin Jobs Arnberg, Dala Floda

Torbjörn Lindström, Borås

Harriet Andersson, Halmstad

Carola Gunnarsson, Köping

Lena Pählman, Uppsala

Hedersledamöter

Ingegerd Oskarsson, före detta riksdagsledamot och förbundsordförande i SHR

Elvy Olsson, före detta landshövding och förbundsordförande i SHR

Iréne Vestlund, före detta riksdagsledamot och förbundsordförande i SHR

Marianne Andersson, före detta riksdagsledamot och förbundsordförande i SHR

Anne Ludvigsson, före detta riksdagsledamot och förbundsordförande i SHR

Riksförbundets kansli

På förbundskansliet arbetar verksamhetschef, ekonom/controller, kansliansvarig, projektledare och en kommunikatör. En controller/ekonomiansvarig anställdes fr.o.m. februari 2021 och ersatte den konsulttjänst som användes under 2020. Under våren var det ett vikariat på kommunikatörstjänsten på grund av föräldradighet. I personalbudgeten fanns medel för tillfälliga projektanställningar avsatta och under våren användes delar av detta för att slutföra kartläggningen av medlemsföreningarnas verksamhet för barn- och unga. Från och med hösten 2021 är både kansliet och redaktionen fullbemannade igen. Vissa av tjänsterna delas mellan riksförbundskansliet och Hemslöjd Media Sverige AB, vilket gör att kompetensens utnyttjas fullt ut samt att kostnaderna delas och därmed minimeras. Personalstyrkan på riksförbundets kansli bestod därmed av 4,3 heltidstjänst per den 31 december.

Riksförbundet är medlem i arbetsgivarorganisationen Fremia och kollektivavtal tillämpas.

Ekonomi

Det ekonomiska resultatet för 2021 landade på - 89 tkr. Resultatet hade varit sämre om inte ett antal arrangemang hade blivit inställda på grund av Coronapandemin. Det gäller exempelvis Vävmässan och det nordiska ungdomsläget. Att stämman genomfördes digitalt i stället för på plats i Kalmar innebar också en lägre kostnad än budgeterad. En föreningsutbetalning på 100 tkr, som kom i december 2021, påverkade också resultatet positivt.

Huvudskälet till underskottet är att SHR för andra året på rad fick ett sänkt organisationsbidrag från Nämnden för hemslöjdsfrågor, mitt under Coronapandemin. För 2021 beviljades SHR ett organisationsbidrag på 3,5 Mkr, en sänkning med 500 tkr jämfört med 2020. SHR:s styrelse beslutade dock att genomföra en

oförändrad verksamhet 2021 och täcka det genom tillkommande bidrag samt att eget kapital tas i anspråk. Det minskade statliga anslaget riskerar att få stora konsekvenser för verksamheten både på kort och lång sikt.

SHR har varit i kontakt med kulturdepartementet och enskilda riksdagsmän med anledning av det minskade organisationsbidraget 2020 och 2021. En ansökan om återställande av bidraget skickades också till Nämnden för hemslöjdsfrågor under våren, men denna ansökan avslogs.

Medlemsintäkterna är i stort sett oförändrade och står för drygt 1 Mkr. Övriga intäkter är 600 tkr från Skolverket, som fördelas till medlemsföreningarna, och i juni beviljades SHR 130 tkr från Riksantikvarieämbetet för delar av projektet ”1 kvm lin”. Projektmedlen användes för dokumentation och fem filmer som beskriver hela processen från beredning till färdigt tyg. Dokumentationen finns med som en del av ett häfte om lin, som kommer att ges ut under våren 2022 och filmerna kommer presenteras under februari-mars 2022.

Nämnden beviljade ett bidrag om 300 tkr i ett garantibidrag för hemslöjdsföreningarna för att de ska kunna fortsätta att anlita utövare under Coronapandemin. Eftersom restriktionerna successivt släppte under sommaren och hösten 2021 kunde föreningarna genomföra mycket av sin verksamhet andra halvåret 2021. Det gjorde att endast 40 tkr av ”garantibidraget” behövde användas och återstående medel återbetalades till NFH. Även om bara en bråkdel av stödet behövde användas har vetskapen om att man skulle kunna få ersättning om man var tvungen att ställa in gjorde att föreningarna vågade att planera in verksamhet och anlita slöjdare för hösten 2021 och därmed möjliggjort fler arbetstillfällen. Effekten av den här typen av garantistöd kan därför inte betonas nog mycket!

SHR:s kansli ska ha rätt resurser och kompetens för att med en hållbar arbetsmiljö kunna bedriva verksamheten utifrån de styrdokument som finns.

Vissa kostnader delas med bolaget, exempelvis personalkostnader för verksamhetschef/vd och ekonom/controller samt lokaler och vissa administrativa kostnader. Detta för att minimera kostnaderna.

Nätverk och samverkan

SHR är medlem i en rad olika organisationer. Det är inom detta nätverk som den största delen av samverkan med andra organisationer skett under 2021. SHR har bland annat samverkat med Kulturens Bildningsförbund för att genomföra utbildningar i olika digitala mötesverktyg för medlemsföreningarna. Samarbetet med Kulturens möjliggjorde också att SHR:s utåtriktade evenemang "Handmade Issues" kunde streamas live och att vi kunde medverka i två digitala seminarier under det kulturpolitiska konventet "Folk och Kultur".

Verksamhetschefen har deltagit i nätverk för generalsekreterare eller motsvarande inom "Ideell Arena", ett samarbete mellan idéburna organisationer i syfte att utveckla ledning och styrning i den ideella sektorn.

SHR medverkade i Nämnden för hemslöjdsfrågors seminariedag "Nuläge ull" i juni 2021 och har medverkat i diskussionerna kring bildandet av en organisation som kan stärka samarbetet i frågor som rör svensk ull.

Medlemskap i andra organisationer

Hemslöjden är medlem i följande organisationer:
Nordens Hemslöjdsförbund
Europeiska Hemslöjdsförbundet ECO
Ax kulturorganisationer i samverkan
(som i sin tur är medlemmar i Ideell kulturallians)
Ideell Arena
Fremia
Hela Sverige ska leva
Kulturens bildningsverksamhet
Föreningen Norden
Föreningen för folkbildningsforskning
Svenska Vävrådet
Folkspel

Nordiskt och europeiskt samarbete

Riksförbundets kansli har medverkat i digitala möten

med de europeiska och nordiska nätverken under året. Bland annat stod SHR som värdar för det nordiska mötet i mars. Det europeiska nätverket genomförde General Assembly och antog nya/reviderade stadgar. Det innebar bland annat att organisationen bytte namn och numera heter European Craft Organisation (ECO).

SHR deltog i den gemensamma digitala slöjdveckan Nordic Craft Week i september. Årets tema var "Hands on" och SHR bidrog bland annat med filmen om hur man tovar en sittdyna. Det nordiska ungdomsläget Young Craft ställdes dock in även 2021 p.g.a. Coronapandemin.

VERKSAMHETEN 2021

Coronapandemin

Coronapandemin har fortsatt påverka samhället och givetvis även Hemslöjdsrörelsen under 2021. På riksförbunds nivå har det inneburit att alla SHR:s styrelsemöten utom ett har genomförts digitalt och personalen på kansliet har fortsatt att arbeta hemifrån den största delen av året.

Riksförbundet har också ställt om och genomfört viss verksamhet på annat sätt. Som exempel genomfördes förbundets stämma digitalt. Även riksförbundets program på Hemslöjdens dag var helt digitalt, precis som den allra första Ullveckan. Handmade Issues, inklusive stipendieutdelningen, genomfördes som ett hybridarrangemang.

Ordförandedagen för länsförbunden genomfördes digitalt i mars medan föreningsdagen i november kunde genomföras på plats. Det har å ena sidan inneburit minskade kostnader för resor och hyra av konferenslokaler och gett en större möjlighet för fler att delta, men å andra sidan medfört minskade intäkter (inga deltagaravgifter/ biljettintäkter) och nya kostnader för digitala plattformar och inspelningar.

Två arrangemang där SHR skulle ha medverkat ställdes in för andra året på rad på grund av pandemin; Vävmässan och Young Craft - det nordiska slöjdlägre för ungdomar.

Under året var SHR inbjuden att delta i samtal med utredningen "Återstart för kulturen" där SHR synliggjorde medlemsföreningarnas utmaningar och utveckling under Coronapandemin. SHR har också bidragit till NOD¹:s lägesbild "En hållbar omstart efter pandemin – ideella och offentliga perspektiv". Riksförbundets kansli har inte heller 2021 haft möjlighet att besöka länsförbunden fysiskt, p.g.a. Coronapandemin. Hur Coronapandemin har påverkat verksamheten på detaljnivå finns beskrivet under respektive rubrik.

¹ Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället

Publika arrangemang och projekt

Ett viktigt sätt att sprida kännedom om hemslöjden är arrangera och samordna olika publika arrangemang och projekt som inte bara når medlemmarna, utan även allmänheten.

1 kvm lin

1 KVM LIN startade som ett regionalt projekt i Västra Götalandsregionen 2020 och blev ett rikstäckande projekt 2021. Projektet fick snabbt ett stort genomslag och landade i att över 6 000 deltagare odlade lin under

Odlingsskylt från projektet 1 kvm lin

året. Det har odlats i pallkragar och på åkrar, både i städer och på landsbygder och av både förskolebarn och pensionärer i hela Sverige!

SHR har genom att vara samordnare på riksplenet säkerställt att materialet – som nyhetsbrev och kontaktuppgifter - har funnits tillgängligt och samlat via hemsidan. Pressmeddelandet som skickades ut fångades upp av en rad tidningar och radioprogram. Det tillsammans med en aktiv Facebookgrupp har gjort att projektet nådde ut brett. 15 % av de som deltagit i projektet var inte medlemmar i någon hemslöjdsförening.

Föreningarna och hemslöjdskonsulenter har anordnat en rad olika aktiviteter kopplat till 1 kvm lin för att inspirera och stödja under processen. Det har handlat om bråkkalas, linberedningsträffar, digitala föreläsningar, gjort linkransar med mera och eftersom restriktionerna lättade under sommaren och hösten deltog nästan 2 300 personer i dessa aktiviteter.

Många hemslöjdsföreningar/ hemslöjdskonsulenter har också samarbetat med andra organisationer, exempelvis hembygdsföreningar, museer, linföreningar och studieförbund. Projektet är ett utmärkt exempel på att ett samarbete mellan hemslöjdskonsulenter, föreningarna och SHR gemensamt kan sprida kännedom om hemslöjden och kunskap som har med såväl det immateriella kulturarvet som hållbarhetsfrågor att göra.

Digital ullvecka

”SHR ska främja slöjdens utveckling som näring.”

Riksförbundet genomförde för första gången Ullveckan i början av september 2021. Ullveckan gjordes i samarbete med föreningen Ullvilja. Tanken med Ullveckan är att under en vecka sätta ull och ullnäring i fokus och sprida kunskapen till en bredare allmänhet. Det är också ett sätt att visa på hur man bevarar, använder och utvecklar kulturarvet.

Ullveckans program blev på grund av Coronapandemin helt digitalt. Programmet presenterades via riksförbundets hemsida och med olika teman varje dag under de 8 dagarna som Ullveckan pågick:

- Vilken ull passar till vad
- Fårrasernas dag
- Från ull till tråd
- Utbildning inom ullområdet
- Projekt inom ullområdet
- Väv med ull
- Tovning och andra ulliga tekniker
- Hållbarhet och vad händer på ullfronten

Varje dag introducerades temat för dagen och en kort summering av gårdagen gjordes. Detta första år användes redan inspelade filmer, som gjorts av olika aktörer, och sammanlagt visades 50 filmer. Veckan avslutades med ett samtal kring hållbarhet och vad händer inom ullområdet där Maria Jacobsson, Kent Johansson och Roger Buch deltog.

Malin Vessby, Petra Holmberg, Gunilla Kindstrand, Jonatan Malm och Isabelle McAllister gästade årets Handmade Issues.

Hemslöjdens dag

SHR planerar, samordnar och genomför årligen ”Hemslöjdens dag” första lördagen i september. Utifrån olika teman synliggör man tillsammans med länsförbund och lokalföreningar hemslöjdsrörelsen och verksamheten för de som inte ännu är medlemmar.

Temat för årets Hemslöjdens dag var ull och lin och 40 föreningar deltog med olika aktiviteter i hela landet, vilket var dubbelt så många som 2020. De flesta föreningar arrangerade workshops/prova på aktiviteter med ull och lin i olika tekniker såsom karda, tova, spinna samt linberedning. Aktiviteter som dessutom passade bra att genomföra utomhus och med avstånd mellan besökarna. Det möjliggjorde att Hemslöjdens dag kunde genomföras i enlighet med de Coronarestriktioner som gällde då. Dagen lockade minst 2 000 besökare.

Riksförbundet erbjöd ett digitalt program som inleddes med digitala besök hos tre föreningar (Köping-Arboga-Kungsör slöjd- och hantverksförening, Orsa lin och ull samt Skaraborgs hemslöjdsförening). Sedan visades en förinspelad föreläsning med Annkris-

tin Hult om ull och ett samtal mellan Agneta Carlson och Gunilla Mattsson om linberedningens historia i Sverige samt en film som visar hur man tovar en sittdyna i ull.

2021 arrangerade 40 föreningar Hemslöjdens dag, att jämföra med 21 föreningar 2020 och 51 föreningar innan pandemin 2019.

Handmade Issues

Handmade Issues är ett annat återkommande evenemang som riksförbundet arrangerar. Årets Handmade Issues hade tema hållbarhet.

Under eftermiddagen fick vi bland annat höra ett samtal mellan journalisten Gunilla Kindstrand och författaren Isabelle McAllister som pratade om det vackra i det skavda. Malin Vessby, chefredaktör för tidningen Hemslöjd, berättade om hur de tänkte kring numret som hade temat ”Hemslöjd och klimatet”. Petra Holmberg, intendent på Östasiatiska museet, pratade om teknikerna boro och kintsugi ur ett hållbarhets- och estetiskt perspektiv. Publiken fick också möta slöjdutoipisten Jonatan Malm som under många

”SHR ska företräda medlemsföreningarna och verka för en hållbar organisation som stödjer SHR:s medlemmar”

år skrivit och skapat utifrån ett hållbart slöjdande.

Totalt var det 700 personer som tog del av programmet under Handmade Issues, som genomfördes i hybridform. Knappt 60 personer deltog på plats på Östasiatiska museet, 120–140 följde sändningen live och 500 ytterligare såg programmet under den efterföljande helgen.

Kursverksamhet

SHR erhåller medel från Skolverket för kursverksamhet för vuxna. Förbundskansliet fördelar dessa medel efter ansökningar från medlemsföreningarna. Kurserna genomförs ofta i samarbete med hemslöjds-konsulenterna. Kurserna möjliggör för medlemmarna att själva utöva och lära sig nya tekniker och därför är kurserna viktiga inte minst för att hålla det immateriella kulturarvet levande. Dessutom innebär kurserna arbetstillfällen för professionellt utövande slöjdare, då de ofta anlitas som lärare på kurserna.

Antalet kurser och deltagare ökade igen jämfört med föregående år då antalet kurser minskade på grund av Coronapandemin. Föreningarna har under 2021 anpassat verksamheten och genomförde kurser utomhus, inomhus med stora avstånd, med färre antal deltagare och några genomförde också digitala kurser.

Under sommaren och tidig höst 2021 minskade också restriktionerna med anledning av Coronapandemin vilket möjliggjorde att ett stort antal kurser kunde genomföras under denna period.

Kurser som genomfördes 2021 har bland annat varit i ull- och linhantering, täljning på olika nivåer, smide som grund- och fortsättningskurser, svarvning, knyppling (grund, fortsättning och avancerad), olika broderitekniker som yllebroderi och fritt broderi, stickning, vävning (grund och fortsättning), flamskvävning, färgning av garn och tyg och flätning av korgar i olika tekniker.

Totalt arrangerades 127 kurser och 1104 personer

deltog i kurserna år 2021. Det var 27 olika föreningar, fördelade över 18 län, som på detta sätt bidrog till människors möjlighet att utveckla sitt slöjdande i hela landet. Det kan jämföras med 100 kurser och 877 deltagare år 2020 och 140 kurser med 1 330 deltagare år 2019.

Riktad verksamhet till medlemsföreningarna

Hemslöjdens riksförbund har under året arbetat enligt direktiv gällande verksamhetsinriktning med att utveckla medlemskapet och formerna för deltagande och aktiviteter samt hantering av medlemssystem.

13 434 personer är medlemmar i någon av hems-löjdsföreningarna som är anknutna till riksförbundet. Många av föreningarnas verksamhet vänder sig dock till personer som inte är medlemmar i någon förening. Det gäller exempelvis aktiviteter som Hemslöjdens dag, 1 kvm lin och många av barn- och ungdomsaktiviteterna. Även de föreningar som har utställningar och hemslöjdsbutiker når betydligt fler än medlemmarna. Eftersom mycket av riksförbundets aktiviteter har varit digitala under året har även dessa kunnat nå fler.

Under hösten 2021 gjordes förberedelser för en medlemsundersökning som kommer att genomföras i början av 2022. Syftet med medlemsundersökningen är att utvärdera inställning, behov och nöjdhet bland de enskilda medlemmarna i SHR:s medlemsföreningar.

Uppgifter om antalet medlemmar hämtas ur det gemensamma medlemsregister som sedan 2008 finns för alla föreningar som är medlemmar i organisationen. Föreningarna använder registret till att hantera och kontakta sina medlemmar. Riksförbundets kansli erbjuder service och support för föreningarna i arbetet. Det är också riksförbundet som står för alla kostnader som är kopplade till registret. Hantering av uppgifter i registret sker utifrån GDPR och styrelsens beslut.

45 personer deltog på föreningsdagen i november 2021. Det var det första fysiska mötet på över ett år!

Ordförandemötet

Det var 25 anmälda till ordförandemötet som genomfördes digitalt för länsförbundens ordförande i mars. På programmet stod förberedelser inför förbundsstämman och diskussioner om en gemensam verksamhetsinriktning för 2022–2023. Dessutom informerade Hemslöjden i Östergötland om sitt residens kopplat till spånadslin och Skånes Hemslöjdsförbund berättade om projektet "Korgen lyfter".

Föreningsdagen

45 personer var anmälda till föreningsdagen i november, inkl. kansli och delar av riksförbundets styrelse. Det var det första fysiska mötet på över ett år och mötet ägde rum på Östasiatiska museet i Stockholm.

Temat för dagen var hållbarhet, som är en viktig del i den nya gemensamma verksamhetsinriktningen för 2022–2023. Dalarnas Hemslöjdsförbund beskrev projektet "Slöjd håller", som Hemslöjdskonsulenterna i de s.k. tvärlänen har jobbat med under ett par år och som bland annat resulterade i en hållbar slöjdvecka våren 2021. I Gävleborg arbetar MatVärden med projektet "Hållbar mat för framtiden". Linda Elverstig, som arbetar med marknadsföring och rådgivning i pro-

jektet, var inbjuden för att berätta hur de arbetar och hur det går att översätta till slöjdsområdet. Givetvis fick deltagarna möjlighet till en guidad visning av den aktuella Boro-utställning på Östasiatiska museet.

Hemslöjden i Kultursamverkansmodellen

Ett arbete med att ta fram en sammanställning över hur Hemslöjden och slöjden som helhet beskrivs i de regionala kulturplanerna har genomförts under året. Materialet presenterades på ett webinarium i september och är tänkt att vara ett stöd för framför allt länsförbunden i dialogen med regionerna vid framtagande vid nya kulturplaner.

Kurser i digitala mötesverktyg

Utbildningar i olika digitala mötesystem genomfördes tillsammans med Kulturens bildningsverksamhet i slutet av 2020 och fortsatte i januari 2021. Detta som ett stöd för att föreningarna både skulle kunna bedriva sitt ordinarie styrelsearbete digitalt och inte minst för att de skulle kunna genomföra sina årsmöten digitalt våren 2021. Totalt deltog 31 personer i utbildningarna 2021.

Barn- och unga: Kartläggning och webinarium

Kartläggningen över vilken verksamhet som medlemsföreningarna erbjuder barn och unga påbörjades hösten 2020 slutfördes under våren 2021 och resultatet sammanställdes i rapporten Alla blir så himla glada när de får slöjda!

Rapporten innehåller en beskrivning över vilka olika typer av verksamhet för barn och unga som föreningar på lokal och länsnivå erbjuder, vilka åldersgrupper som är vanligast och vilka man samarbetar med. Över 50 föreningar intervjuades och ger en bra bild över all den verksamhet som pågår runt om i landet. Till exempel visade rapporten att två tredjedelar av de intervjuade föreningarna erbjuder verksamhet för barn och unga och att de allra flesta föreningarna inte kräver medlemskap för att de ska kunna delta i verksamheten. Rapporten har spridits till samtliga hemslöjdsföreningar och relevanta myndigheter och organisationer, exempelvis Kulturskolecentrum på Kulturrådet, Kulturskolerådet och SKR.

Som ett resultat av rapporten anordnades ett webinarium med fokus på verksamhet för barn- och unga för medlemsföreningarna i juni. Ett 40-tal personer deltog och de fick bland annat ta del av innehållet i rapporten, men två aktuella Arvsfondsprojekt med slöjdanknytning presenterades också. Dessutom delade Lerums hemslöjdsförening med sig av hur de jobbar gentemot barn och unga.

Under hösten togs en studie- och lärarhandledning för häftet Om ull fram. Dessa kan laddas ner gratis från hemsidan och är tänkt att kunna användas både av slöjdlärare och av medlemsföreningarna.

Riktad verksamhet till utövare

Hemslöjden ska enligt verksamhetsinriktningen arbeta för att stärka utövarnas roll.

Lotta Rahme, mästaren i garveriyrket, medverkade i SHR:s seminarium under Folk och kultur tillsammans med bland annat Martin Sundin, GD på Institutet för språk och folkminnen. Seminariet "Vad händer när ingen längre kan?" handlade om immateriellt kulturarv och vikten av att säkerställa att olika yrkeskun-

skaper lever vidare och kan utvecklas.

Tidningen Hemslöjd har med sina artiklar fortsatt att synliggöra slöjdare på olika sätt under året.

SHR ansökte, och beviljades ett bidrag för garantier-sättning för utövare av NFH (se mer under rubriken Ekonomi för tillväxt och utveckling).

Gesäll- och mästarbrev

Sveriges Hantverksråd utfärdar gesäll- och mästarbrev i samråd med branschorganisationer. SHR agerar branschorganisation för följande hantverksyrken: handvävning, broderiyrket, stickning, slöjdaryrket - trä, träbildhuggaryrket, krukmakaryrket, kakelugns-makaryrket, garvaryrket och från och dräktsömnadsyrket. Till dessa finns granskningsnämnder med professionella slöjdare knutna.

Gesällbrevet är hantverkarnas kvalitetsgaranti och ett internationellt bevis på en persons yrkesskicklighet. För att hålla hög kvalitet görs bestämmelserna för gesällprov i nära samråd med varje yrkes branschorganisation.

Lina Odell blev först i Sverige att ta gesällbrev i dräktsömnad. Foto: Magdalena Caris

Mästarbrevet är det högsta beviset på yrkesskicklighet inom ett hantverksyrke och garanterar stort yrkeskunnande och erfarenhet som hantverksföretagare. För att få avlägga ett gesällprov krävs minst tre års yrkesutbildning med praktik. För att erhålla mästarbrev krävs minst 10 000 timmar i yrket vilket motsvarar sex års dokumenterad utbildning/arbete inom yrket.

Antalet personer som fått gesäll- och mästarbrev via SHR har successivt ökat under de senaste 10 åren. Det beror på att nya yrken tillkommit där SHR agerar branschorganisation och på att kännedomen om möjligheten att ansöka om gesäll- och mästarbrev ökat. De yrken som tillkommit är: Slöjdaryrket trä (2014), Träbildhuggaryrket och Krukmakaryrket (2016), Kakelugnsmakaryrket (2018), Garveriyrket (2019) och Dräktsömnadsyrket (2020).

Provbestämmelserna för gesällbrev och mästarbrev ses över kontinuerligt, i dialog mellan Sveriges Hantverksråd och berörd branschorganisation. När det gäller de yrken där SHR agerar branschorganisation har ett par yrken fått reviderade provbestämmelser under hösten 2021. Nya provbestämmelser för mästarbrev i Slöjdaryrket-Trä och Dräktsömnadsyrket godkändes av Sveriges Hantverksråds styrelse på sitt möte i december 2021.

Gesällbrev 2021

Garvaryrket

- Johannes Frisk, Näsåker
- Inga Qvarfordt, Fåker
- Karl Karlsson, Ornö
- Ann Salomonson, Umeå

Krukmakaryrket

- Åsa Fällgren, Norrsundet
- Maria Hansdotter, Vallåkra

Träbildhuggaryrket

- Panagiotis Mamakos, Göteborg

Slöjdaryrket – trä

- Julie Cordes, Danmark
- Maria Lindberg, Göteborg

Dräktsömnadsyrket

- Lina Odell, Karlshamn

Stipendier

SHR ska verka för hög standard på utbildning samt arbeta för att kunskaper om material, tekniker och funktioner inom hemslöjd, slöjd och hantverk hålls levande. SHR förvaltar ett antal stiftelser som har till uppgift att via ett antal stipendier stödja personer som på något sätt har utmärkt sig inom slöjd och hantverk. Det gäller Bo Hammarskjölds stiftelse, Märtha Gahns stiftelse, Ingeborg Strömbergs stiftelse och Carl Lamberths stiftelse. Till dessa stiftelser upprättas egna årsredovisningar och avkastningen från föregående år avgör om och hur mycket respektive stiftelse delar ut. Det innebär att det inte delades ut några medel från Carl Lamberths stiftelse 2021.

Utöver stiftelserna finns även ett antal stipendiefonder: Greta Johanssons linfond, Sätergläntans Vänners fond samt Kerstin Andersson Åhlins stipendium.

Totalt kom det in 118 stipendieansökningar till stiftelserna och fonderna och av dessa valdes tretton slöjdare, studenter och konstnärer ut 2021. De fick tillsammans dela på 136 000 kr.

Bo Hammarskjölds stiftelse

- Lina Odell tilldelas 25 000 kr för att kunna fördjupa sig inom Sveriges och Norges hantverkstradition kring folkliga brudkronor.
- Lisa Hüls tilldelas 15 000 kr för att ges möjlighet till deltagande i en internationell workshop inom området textilt tryck med naturliga färgämnen.
- Fadhel Mourali tilldelas 10 000 kr för att fördjupa sin påbörjade forskning kring det han kallar "Hedaredsfilamentet" – ett garn skapat av trä-fibrer av fur i kombination med biologiskt nedbrytbar plast.

Märtha Gahns stiftelse

- Mirjam Hemström tilldelas 30 000 kr för att få möjlighet till en studie i sakral textil utsmyckning för frikyrkomiljö.

Ingeborg Strömbergs stiftelse

- Lauranne Chapelle-Barry tilldelas 6 000 kr för att

genom möten med erfarna och nyskapande hantverkare kunna utöka sin kunskap och skicklighet i intarsia.

- Daniel Berhe tilldelas 4 000 kr för att utforska den ursprungliga tekniken Svegsvarvning.

Greta Johanssons linfond

- Föreningen Skånelin tilldelas 10 000 kr för att fortsätta arbetet med att dokumentera/arkivera Henryk Zienkiewiczs efterlämnade skrifter och linforskning.
- Samantha Gustafsson tilldelas 5 000 kr för att kunna genomföra sitt gesällarbete i linnevävning och på sikt starta ett handväveri.
- Inga Tsernova tilldelas 5 000 kr för att fortsätta dokumentera och sprida kunskapen om spånadslin och tillsammans med Linodlarföreningen Fransåker fortsätta filmprojektet "Odlar lin".

Sätergläntans Vänners fond

- Elin Rune tilldelas stipendium på 7 000 kronor, som ett stöd för att avlägga sitt examensarbete på Sätergläntan.
- Erik Lönnemyr tilldelas stipendium på 7 000 kronor, för att få möjlighet att ansöka om att avlägga gesällbrev i Slöjdyrket – trä.
- Fredrik Nordebo tilldelas stipendium på 7 000 kronor, för att få möjlighet att investera i material och bränsle till olika övningsuppgifter inför och att avlägga gesällprov inom smide.

Kerstin Andersson Åhlins stipendium

Kerstin Andersson Åhlins stipendium går ej att söka utan en jury utser vem som ska tilldelas stipendiet. Lina Odell tilldelades 2021 års stipendium på 5 000 kronor för sitt frugala förhållningssätt till slöjden och görandet.

Distansutbildning i korgmakeri

I Sverige har vi en rik och varierad korgtradition. Men det blir allt färre slöjdare som behärskar tekniken att tillverka korgar. Därför har SHR, i samarbete med projektet "Korgen lyfter", under året startat en unik pilotutbildning på distans.

20 personer sökte utbildningen och 10 antogs för att lära sig fyra olika korgtekniker: Hedaredskorg med träbotten, att binda halmlöb med pilskenor, revbenskorg i grangrenar och granrötter samt skäppekorg i hassel.

De första tre tillfällena genomfördes 2021 och det sista momentet genomförs i januari 2022. SHR har anlitat korgmakare som kursledare till utbildningen. Målet är att utbildningen ska tas över av Sätergläntan 2022.

Skåp i intarsia av Lauranne Chapelle-Barry, räcke i smide av Fredrik Nordebo och textila tryck av Lisa Hüls.

INFORMATION OCH KOMMUNIKATION 2021

”SHR ska informera och sprida kännedom om hemslojden, hemslojdens kulturarv och dess utveckling samt medverka till att hemslojd, slöjd och hantverk har en självklar plats i människors dagliga liv.”

Som ett viktigt led att informera och sprida kännedom om hemslojden ingår det strategiska kommunikationsarbetet.

Kommunikationsarbetet utgår från SHR:s verksamhetsplan och handlar både om att kommunicera internt i organisationen (befintliga medlemsorganisationer, medlemmar och andra samarbetspartner) och externt (intresserad allmänhet, professionella slöjdare, opinionsbildare och politiker, media, organisationer och läroverk).

Opinionsbildning

SHR har under året arbetat med att stärka kontakten med opinionsbildare och beslutsfattare, enligt gällande verksamhetsinriktnings direktiv.

En överläggning med Kulturdepartementet har genomförts under 2021. SHR har i övrigt kontinuerligt informerat Kulturdepartementet om aktuell verksamhet, rapporter, seminarier med mera. Skrivelser har också skickats till Kulturdepartementet gällande förtydligande om kommande regleringsbrev, ny ledamot i NFH samt det minskade statsbidraget.

För att sätta fokus på ullfrågorna skickades Ullhäftet, som togs fram 2020, under våren 2021 till ledamöterna i riksdagens kulturutskott samt miljö- och jordbruksutskottet.

SHR:s och Nämnden för Hemslojdsfrågors respek-

tive arbetsutskott genomförde under 2021 fyra samråds/uppföljningsmöten. SHR har utöver detta haft olika myndighetsrelationer och kontakter under året. Bland annat med Kulturskolecentrum på Kulturrådet, Institutet för språk och folkminnen och Riksantikvarieämbetet.

Kansliet medverkade på Folk och kultur – som 2021 genomfördes digitalt. Verksamhetschefen har skrivit en bloggartikel om vikten av att ha en oberoende tidskrift för Ideell Arena, deltagit i Ax medlemsmöten där bland annat riksdagens kulturutskotts ordförande har medverkat och deltagit i Kulturskoledagarna. Att stärka kontakten med Utbildningsdepartementet kvarstår.

Hemsida

I det löpande kommunikationsarbetet fyller riksförbundets hemsida hemslojden.org en viktig funktion, som sökmotor för föreningars aktiviteter och som informationskanal både för SHR och för anslutna medlemsföreningar. Startsidan är det första besökaren möter och den har under 2021 renodlats i syfte att tydliggöra SHR:s uppdrag och göra den mer lättnavigerad.

Totalt hade hemsidan 263 000 besök (inklusive återkommande) under 2021. Det kan jämföras med 219 000 besök 2020 och 215 000 besök 2019.

Facebook, Instagram och LinkedIn

Utöver hemsidan använder SHR de olika sociala medieplattformarna Facebook, Instagram och LinkedIn. Instagram har utvecklats till att bli en viktig kanal. God planering och hög närvaro har genererat stor ökning i räckvidden, det vill säga hur många man har nått. Under sommaren 2021 fick olika medlemsföreningar agera gästvärd för kontot vilket även det bidrog till att öka räckvidden.

Facebook är en kanal där relationer står i fokus och underhållning och gemenskap är främsta värden för användare. Därför var det under våren 2021 möjligt för enskilda medlemmar att delta i "Hemslöjdsbingo" på Facebook. Syftet var att skapa känsla av gemenskap kring slöjdande, speciellt när det inte var möjligt att träffas fysiskt, på grund av Coronarestriktionerna.

Statistik 1 januari- 31 december 2021

Kanal	Följare	Räckvidd	Sid/profilbesök
Instagram	13 200	170 323	14 112
Facebook	12 502	101 975	4 335

Räckvidd är antalet unika konton som har sett något av våra inlägg. Profilbesök är antal gånger vår profil har visats under året. Kommunikationsarbetet på LinkedIn startades upp sent under hösten 2021 och hade vid årsskiftet 2021/2022 inte hunnit generera relevant statistik.

Nyhetsbrev

Hemslöjden skickar digitala nyhetsbrev till enskilda medlemmar ungefär en gång i månaden. Det är privatpersoner som i sin tur är medlemmar i en av SHR:s medlemsföreningar och som angett e-postadress.

2021 skickades 10 nyhetsbrev ut till 11 000 enskilda medlemmar. Öppningsfrekvensen låg mellan 50 - 60 procent, vilket räknas som en mycket hög öppningsfrekvens.

Hemslöjdens Riksförbundskansli skickar ut ett särskilt nyhetsbrev: "Aktuellt från Hemslöjdens Riksförbund" med samlad aktuell information till medlemsföreningarnas styrelser.

Aktuelltbrevet skickades ut åtta gånger under 2021. Därutöver gick särskild information ut gällande exempelvis utbildningar, Hemslöjdens Dag och medlemsundersökning.

Pressbearbetning

SHR har ett pressrum via plattformen MyNewsdesk där vi sprider Hemslöjdens frågor till allmänheten via media. Pressrummet används även till viss del av tidningen Hemslöjd. Under 2021 publicerades nio pressmeddelanden med SHR som avsändare. Totalt hade innehållet i pressrummet drygt 18 000 visningar under 2021 och Hemslöjdens Dag väckte mest intresse.

23 NOVEMBER 2021 10:04

Guld till Hemslöjd - Nu granskas makten

"Makten och härligheten" är temat på nya Hemslöjd som når butiker 30 november. Härligheten fick redaktionen

16 NOVEMBER 2021 15:10

Så mycket pengar får slöjdarna - "Det kommer bli fantastiskt!"

Varje år delar Hemslöjden ut stipendier till personer som på något sätt utmärkt

9 NOVEMBER 2021 14:27

Är hemslöjd verkligen hållbart?

Nu på fredag 13-16 är det dags för ett livesant Handmade Issues - Hemslöjdens årliga evenemang där

Hemslöjdens samlingar på Digitalt Museum

Hemslöjdens samlingar består av föremål och bilder som hemslöjdsföreningarna samlat de senaste hundra åren. Sedan 1996 har dessa föremål katalogiserats och digitaliserats för att göras tillgängliga.

I Hemslöjdens samlingars databas finns drygt 45 000 föremål registrerade och hemslöjdsföreningarna arbetar för att så många föremål och bilder som möjligt ska finnas på Digitalt museum. 2021 fanns drygt 19 000 föremål och drygt 16 000 fotografier digitaliserade i Hemslöjdens samlingar på Digitalt Museum, däribland Zickermans studiesamling med cirka 12 000 bilder föreställande olika textila tekniker.

Hemslöjdens samlingar är ett samarbete mellan Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund, anslutna medlemsföreningar och Nämnden för hemslöjdsfrågor.

Följande föreningar hade föremål och bilder i Digitalt museum 2021:

- Föreningen för Svensk Hemslöjd
- Gotlands läns hemslöjdsförening
- Halländska hemslöjdsföreningen Bindslöjden
- Hemslöjden i Kronoberg
- Jämtland-Härjedalens Hemslöjdsförbund
- Kalmar läns hemslöjdsförening
- Leksands Hemslöjdsvänner
- Medelpads Hemslöjd
- Stiftelsen Skånsk Hemslöjd
- Skaraborgs hemslöjdsförening
- Södra Dalarnas Hemslöjdsförening
- Västerbottens läns hemslöjdsförening
- Östra Skånes Hemslöjdsförening

Några exempel ur Hemslöjdens samlingar på Digitalt museum: Till vänster: Dräktdocka från Baltiska utställningen 1914, Till höger, längst upp: Åkdyna i yllebroderi, tidigt 1800-tal. Till höger, mitten: Tomte på hylla från Västerbotten, Till höger, längst ned: Bonad ur "Runda serien" av Irma Kronlund.

FÖRTJÄNSTMÄRKE, DIPLOM OCH MEDALJER

Förtjänstmärke och diplom

SHR beslöt vid förbundsstämman i Dalarna 1978 att framställa ett förtjänstmärke i guld. Förtjänstmärket utgör ett komplement till förtjänstmedaljerna i guld och silver. SHR:s förtjänstmärke i guld utdelas till personer, som på olika sätt har utfört ett synnerligen förtjänstfullt arbete till gagn för den svenska hemslöjden. Det kan utdelas till personer som arbetar för hemslöjden såväl inom som utom hemslöjdens organisationer.

Förtjänstmärket får utdelas både av styrelsen för respektive hemslöjdsförening och av styrelsen för Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund. Förtjänstmärket bekostas av den organisation som delar ut märket. Diplom för slöjd är ett grafiskt blad efter ett pappersklipp av Agneta Flock.

Diplomet kan användas av medlemsföreningarna som ett alternativ till stipendier och medaljer när föreningarna vill uppmärksamma särskilda personer/slöjdare inom hemslöjden

Hemslöjdens medaljer

SHR fick 1945 medgivande av konung Gustav V att återuppliva, den år 1753 av medaljgravören Daniel Fehrman utförda medaljen. Medaljerna instiftades av konung Adolf Fredrik och drottning Lovisa Ulrika, en för kvinnliga och en för manliga slöjdare.

De av konung Gustav VI Adolf (den 22 november 1954) fastställda bestämmelserna gäller sedan dess för utdelning av dessa medaljer. Hemslöjdens förtjänstmedalj är avsedd att utgöra belöning för framstående insatser inom hemslöjdens område, för främjande av hemslöjd eller för mångårigt och skickligt hemslöjdsarbete.

Medaljen i guld eller silver utdelas av styrelsen för SHR. Hemslöjdsförening eller minst tre ledamöter i styrelsen för riksförbundet kan föreslå lämpliga medaljörer. Efter motiverat förslag med namn på person som ska erhålla förtjänstmedalj tar styrelsen beslut. Förtjänstmedaljen bekostas av den organisation som utdelar medaljen.

Medaljen i guld har tilldelats:

- HKH Prins Eugen (1945)
- Överhovstallmästare H. O. Ramel (1945)
- Fröken Lilli Zickerman (1945)
- Fru Anna Fahlén (1949)
- Landshövding Bo Hammarskjöld (1951)
- Fru Mattis Hörlén (1952)
- Professor Gerda Boëthius (1954)
- Rektor Erland Borglund (1954)
- Fru Emma Jacobsson (1964)
- Byrådirektör Carl Lamberth (1965)
- Fru Ulla Melin (1965)
- Verkst. direktör Gull Lillecrona (1968)
- Textilkonstnär Märtha Gahn (1970)
- Docent Anna-Maja Nylén (1971)
- Direktris Gertrud Ingers (1971)
- Verks. direktör Eric Hanes (1976)
- Intendent Gunnel Hazelius Berg (1978)
- Spetskonsulent Sally Johanson (1980)
- Förste hemslöjdskonsulent Brita Sundblad Laurin (1981)
- Förvaltningschef Bertil Ugglå (1986)
- Förbundsordförande Ingegärd Oskarsson (1989)
- Rektor Greta Johansson (1992)
- Läns hemslöjdskonsulent och slöjdare Kjell Wikström (1995)
- Läns hemslöjdskonsulent och slöjdare Wille Sundqvist (1995)
- Textilkonstnären Edna Martin (1998)
- Intendent Sofia Danielson (1998)
- Chefredaktör Katarina Ågren (2001)
- Docent Elisabet Stavenow-Hidemark (2001)
- Textilkonstnär Wanja Djanaieff, (2005)
- F.d. intendent Ingrid Bergman (2009)
- Verksamhetschef Kerstin Andersson Åhlin (2017)
- Läns hemslöjdskonsulent Anna Karin Reimersson (2017)

Medaljen i silver har tilldelats:

- Berit Thorburn, Hemslöjdskonsulent Västra Götaland (2020)
- Agneta Gefors, Hemslöjdskonsulent Kalmar (2020)

HEMSLÖJD MEDIA SVERIGE AB

Bolaget Hemslöjd Media Sverige AB ägs av Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund och inom bolaget ryms tidningen Hemslöjd och Hemslöjdens förlag.

Enligt ägardirektiven är bolaget riksförbundets kommersiella organ och har som uppdrag att synliggöra hemslöjd, slöjd och hantverk ur ett samtida perspektiv, förmedla kunskap och öka intresset för hemslöjd, slöjd och hantverk samt att belysa slöjdarnas och utövarnas ställning som näringsidkare.

Efter bolagets förlust 2020 och ett villkorat aktieägartillskott från SHR, beslutade SHR om särskilda tilläggsdirektiv för 2021. Det har inneburit ett fokus på en ekonomi i balans och en översyn av förlaget för att undersöka förutsättningarna för fortsatt förlagsverksamhet.

Bolagets styrelse: Annika Havas, ordförande, Elisabeth Bjar, Robert Axner, Gunilla Kindstrand och Lotta Ahlvar. Bolagsstyrelsen genomförde 11 styrelsemöten under 2021 och en ordinarie bolagsstämma i april.

Maria Jacobsson är bolagets Vd och Malin Vessby är tidningen Hemslöjds chefredaktör och ansvariga utgivare.

Förlagsverksamhet

Hemslöjdens förlag har inte gett ut några nya titlar under 2021 utan endast sålt titlar från befintligt lager, framför allt av de nytryck som trycktes upp i slutet av 2020. Under året har det gjorts en genomlysning av förlagets verksamhet och ekonomi vilket har resulterat i att man pausar förlagets verksamhet tills vidare.

Tidningen Hemslöjd

Tidningen Hemslöjd är en prisad tidskrift, så även i år. Tidningen Hemslöjd vann 2021 guld i Publishingpri-

sets kategori Tidningar och tidskrifter. Motiveringen löd: "För en stilsäker tidskrift med yrkesskickligt foto och en intuitiv redigerad helhet som andas värme, kreativitet och egensinne."

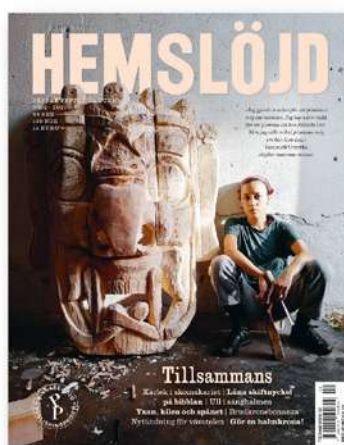
Hemslöjds AD Carl Anders Skoglund tilldelades Tidsskriftspriset i klassen Årets design med motiveringen "Visuellt genomarbetat, typografiskt pricksäkert och alltid med värme och finess i tilltalet. Det här är ett hantverk som håller – år efter år."

Hemslöjd hamnade på Tidskriften Rums årliga maktlista med plats för de 100 mäktigaste inom Arkitektur- och designsverige: "Alla älskar tidningen Hemslöjd. Nu är dessutom ämnet i sig mer aktuellt än någonsin. Kan det ena ha med det andra att göra?" frågade sig Rum i motiveringen.

Prenumeranterna utgör grunden för tidningens ekonomi. Den TS-kontrollerade upplagan för 2021 var 12 400 ex. Antalet prenumeranter skiftar från nummer till nummer, men den 31 december 2021 hade tidningen 11 086 prenumeranter.

Den tryckta tidnings- och tidskriftsbranschen har under en lång rad av år sett minskade annonsintäkter och Coronapandemin har förstärkt denna effekt ytterligare. För tidningen Hemslöjds del innebar det ett stort annonstapp 2020 och även om det gick bättre 2021 så är annonsintäkterna fortfarande betydligt lägre än 2019. En ny annons säljare är anlitad och startar sitt arbete från och med 2022.

Prenumerationshanteringen har fungerat dåligt och beslut om ett byte av leverantör fr.o.m. årsskiftet 2021/2022 togs av styrelsen under hösten.

Årets nummer

Tidningen Hemslojd har under året kommit ut med sex nummer med följande tema:

Nr 1: Mjukvara

Slöjd + datorer = sant. Vi möter dataspelsanvändare som vid skärmen lockats till att börja slöjda. Vi hör om stickmaskinens fördelar gentemot handstickat. Vi träffar ryaväverskan som inspirerats av skeva och förvridna glitchbilder på dataskärmen. Men det blir också berättelser om textilers betydelse. Dit hör resonemangen om bockstensmannens kläder och ett möte med företagare på Gotland, som gör succé med sina svenskstickade, handgjorda plagg utomlands. Men starkast är kanske berättelserna där samiska koltbärare reflekterar över sina dräkter: "För mig är koltens kärlek. Den är jag, mina relationer till den här

världen, till världen innan och till den som kommer efter, till våra marker, mitt område, min kultur. Utan mitt sammanhang är jag ingen."

Nr 2: Tillsammans

Allt fler slöjdare väljer att gå samman i grupper och hjälpas åt i stället för att vandra ensamma i motvind. Men det finns också andra sätt att samarbeta på. Vi möter ullmadrassstillverkaren på Västkusten som krokade arm med en tredje generationens madrassmakare i Paris. Vi hör om kärleksparet som möttes i sin passion för skor – och som nu försöker göra den perfekta handgjorda dojan genom att kombinera gammal svensk och tunisisk kunskap. Vi får också höra vad forskaren som disputerat på verktygsbibliotek har att säga om framtiden. Kanske behöver inte var och en ha egna borrar och symaskiner framöver. Vi kanske kan äga verktygslådan tillsammans?

Nr 3: Djur

Material, inspiration och motiv. Utan djuren vore slöjden fattig. Vi berättar om det gamla nordiska allmogefåret, som kan vara något att hålla ögonen på för både beredskapsmyndigheter, garnindustri och stickare.

Vi reder ut skillnaden mellan krom- och barkgarvat skinn, vilka strån som används i rakborsten och vilken fågels vingar som inspirerade till världens första fungerande glidflygarfarkost, byggd för hand av pilträ och bomullsväv. Och kanske mest mindblowing: Tänk om vi måste omvärdera bilden av en vikingahövdingens kläder framöver. I en grav från 900-talet hittades en helt annan stil än murrigt och macho. Vad sägs om färgglatt och leopardmönstrat?

Nr 4: Ljud

Slöjden aktiverar sinnen. Det blir tydligt i ett temanummer om Ljud. Vi möter plastikkirurgen som snidar öron, designern som vill att kläder ska låta och väverskan som gör mönster med rytm och puls. Slöjden visar sig också vara full av musik. Det blir hårdrockstickning, Paul McCartneys tröja och punkslöjd. Dessutom reder vi ut begreppet »tyst kunskap«. Slöjden bär på djupa erfarenheter och kroppslig kunskap som inte alltid går att beskriva snabbt i ord. Kan det vara därför som fältet ofta förbigås med tystnad?

Nr 5: Slöjden och klimatet

Har slöjden något att bidra med i kampen mot klimatförändringarna? I den frågan tar det här numret sitt avstamp. Vi möter smeder som funderat över om de verkligen kan ha stenkol på ässjan, hantverkare som förlänger livet på krossade glas och tallrikar och keramiker som dekorerat sin keramik med invasiva arter för att få fart på samtal om biologisk mångfald. Hör också träslöjdaren som hävdar att slöjden bevisar att ett kretsloppstänkande är möjligt. Dessutom blir det extra många tips på hur man kan laga sina kläder. Eftersom modeindustrin står för runt 10 procent av de globala koldioxidutsläppen är det en klimatpolitisk handling att i stället för att shoppa loss, vårda sina gamla plagg. Hemslöjd visar hur.

Nr 6: Makten och härligheten

Slöjden och makten går hand i hand. När kvinnorrörelsen kämpade för allmän och lika rösträtt, användes broderade baner och idag – när en kröningskrage från 1700-talet ska rekonstrueras – kallas en hantverkande garvarmästare in. Men också svenska myndigheter påverkar villkoren för slöjden. I det här numret redovisar Hemslöjd hur myndighetssveriges kaka av slöjdpengar fördelas. Vi bjuder också på berättelser om vapenmakt, koloniala övertramp, guldfeber och en festblåsa värdig Askungen. Dessutom tar tidningen rygg på en av de makthavare som flimrar förbi på sociala medier. Möt Lærke Bagger, stickningens nya rockstjärna.

SVENSKA HEMSLÖJDSFÖRENINGARNAS RIKSFÖRBUND

Föreningen Svenska spetsar | Föreningen för Svensk Hemslöjd | Blekinge läns hemslöjd | Dalarnas Hemslöjdsförbund | Borlänge hemslöjdsförening | Falu Hemslöjdsförening | Floda-Gagnef Ideella Hemslöjdsförening | Idre Hemslöjdsförening | Leksands Hemslöjdsvänner | Mora Hemslöjdens Vänner | Nås Hemslöjdsförening i Västerdalarna | Orsa Slöjdlag | Orsa lin och ull ideell förening | Rättviks Hemslöjdsförening | Södra Dalarnas Hemslöjdsförening | Äppelbo lamm | Gotlands läns hemslöjdsförening | Gästrik-Hälsinge hemslöjdsförbund | Arbrå Hemslöjdsförening | Bollnäs-Voxnadalens hemslöjdsförening | Föreningen Helsingeslöjd | Gästriklands hemslöjdsförening | Västra Hälsinglands slöjdförening | Övre Hälsinglands Hemslöjdsförening | Hallands hemslöjdsförbund | Falkenbergs hemslöjdsförening | Halmstads hemslöjdsförening | Kungsbacka hemslöjdsgille | Varbergs Hemslöjdsförening | Jämtland-Härjedalens Hemslöjdsförbund | Broderiets Vänner | Bräcke kommuns hemslöjdsförening | Visa mig – en slöjdförening i Storsjöbygden | Jönköpings läns hemslöjdsförbund | Handkraft | Nässjö slöjdförening | Slöjdarna i Värnamo | Kalmar läns hemslöjdsförening | Hemslöjden i Kronoberg | Norrbottens Läns Hemslöjdsförening | Skånes hemslöjdsförbund | Helsingborgs Hemslöjdsgille | Hemslöjden Malmöhus | MittSkånes Hemslöjdsförening | Staden Malmös Hemslöjdsförening | Söderslätts Hemslöjdsförening | Ängelholms hemslöjdsgille | Östra Skånes hemslöjdsförening | Stockholm läns hemslöjdsförening | Hemslöjdsföreningen Sörmland | Hemslöjdsförbundet i Uppsala län | Brukssmederna | HammarskogsSmederna | Uppsala hemslöjdsförening | Östhammars hemslöjdsförening | Läns hemslöjdsföreningen i Värmland | Västerbottens läns hemslöjdsförening | Medelpads hemslöjd | Ångermanlands hemslöjdsförbund | Härnösands hemslöjdsförening | Sollefteå Hemslöjdsförening | Örnsköldsviks hemslöjdsförening | Västmanlands läns hemslöjdsförbund | Köping-Arboga-Kungsör slöjd- & hantverksförening | Norbergs Bergslags Hemslöjdsförening | Sala slöjd & hantverksförening | Surahammars konst- och hantverksgille | Västerås slöjd & hantverksförening | Göteborg och Bohusläns hemslöjdsförbund | Föreningen Göteborgsslöjd | Föreningen Tjörnslöjd | Inlands Hemslöjdsförening | Lysekils hemslöjdsförening Stangen | Mölndals Hemslöjdsförening | Orusts slöjd | Slöjdföreningen Jordhammar | Tanums Hemslöjdsförening | Skaraborgs Hemslöjdsförening | Skaraborgs-Slöjdarna | Älvsborgs läns hemslöjdsförbund | Ale Slöjdare | De Sju Häradernas Hemslöjdsförening | Föreningen Spring Craft | Föreningen Västgöotalin | Halmens Hus | Knalleslöjdarna | Lerums Hemslöjdsförening | Örebro läns Slöjdförening | Hemslöjden i Östergötland

Hemslöjden